

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročimo, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frar čiškanova ul. 6/L. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglaševanje in reklamne notice vsaki vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Vzpored zborovanja V. pokrajinske skupščine UJU Poverjeništvu Ljubljana.

V zmislu čl. 18. Pravil UJU in § 15. Poslovnika UJU poverj. Ljubljana sklicuje se V. pokrajinska skupščina UJU poverjeništvu Ljubljana

na 4. in 5. julija 1925 v Šoštanj.
Dne 4. julija v soboto:

1. Ob pol 10. uri dopoldne seja širjega sosveta z odseki v dvorani Sokolskega doma:

1. Izročitev došlih predlogov in resolucij odsekom.
2. Pomnožitev odsekov z delegati po čl. 21. e) poslovnika.

3. Skupno posvetovanje širjega sosveta z odseki.

II. Seje odsekov se vrše takoj po seji širjega sosveta in se nadaljujejo popoldan. Odseki zborujejo v Sokolskem domu in v šoli.

ZBOROVANJE ODSEKOV.

1. Stanovsko in šolsko politični odsek: **Projekt novega šolskega zakona**, Referent Ivan Dimnik, urednik »Učit. Tovariša« v Ljubljani.

2. Narodno-prosvetni in kulturno-pedagoški odsek: **Enoten poslovnik za oba odseka**, Referent Vilibald Rus, sreski šolski nadzornik v Kranju.

3. Odsek za stanovski naraščaj: **Poročilo o delovanju okrajnih odsekov za naraščaj in smernice za bodoče delo**, Referent Anton Skala, strokovni učitelj v Mariboru.

4. Odsek za obmerno šolstvo in neodrešeno ozemlje: **Poročilo o delovanju in smernice**, Referent določil odsek.

5. Gospodarski odsek: **Račun in proračun Pov. UJU**, Referent M. Fegic, glavni blagajnik Pov. UJU v Ljubljani.

6. Pravno-obrambni in tiskovni odsek: **Ustanovitev pravnega zastopstva za učiteljstvo in poslovnik za pravno-obrambno zastopstvo**, Referent določil učiteljsko društvo za Maribor — mesto.

Opomba: V svrhu lažjega poslovanja so se združili nekateri odseki. Dopolnitev referentov in eventualne spremembe se objavijo naknadno. Odseki bodo obravnavali tudi došle predloge in pripravili poročila in resolucije za delegacijo in glavno zborovanje. Okrajni odseki naj pošljejo takoj svoja poročila referentom.

LISTEK.

Šolska in izvenšolska vzgoja.

(Dalje.)

V naših učnih načrtih je to vse preskromno zahtevano, a navzlic tej pomanjkljivosti bi se dalo v šoli veliko doseči. Kakor že omenjeno prinese otrok v šolo samo zmožnost in zato je tudi največja in najsvetejša učiteljeva dolžnost, da te zmožnosti zbudi in zdravi. Med temi zmožnostmi je tudi ideja nacionalizma. Saj se še sama dobro spominjam, kako je ta ideja z menoj vred rasla, ko je bila enkrat priklicana v življenje. Iz svoje prakse vem tudi, s kako pozornostjo in zanimanjem poslušajo otroci zgodovinske anekdote iz junaštva svojih pradedov. Tukaj nam je torej zastaviti, tukaj začeti in drevo nacionalne vzgoje začne brsteti in rasti, dokler se ne razraste v mogočno drevo, ki objame ves narod in državo.

Danes se vršijo ob narodnih praznikih pač samo šolske maše in morda tudi kakšni nagovori na učence, a to je tudi vse. To ne zadostuje, da bi bilo mogoče vcepiti otroku v srce zavest: »Jugoslo-

Vsi delegati in predsedniki društev imajo pravico in dolžnost udeleževati se razprav v odsekih, glasovalno pravico pa imajo samo stalni odsekovi člani in pomnoženi člani odsekov po točki 1. 2. gornjega dnevnega reda.

Pozivamo delegate, da za časa zborovanja odsekov sodelujejo v kateremkoli odseku in tako z aktivnim sodelovanjem pozitivno porabijo čas na skupščini.

III. Ob 1/2 16. uri (takoj po prihodu popoldanskega vlaka) se prične v dvorani Sokolskega doma

ZBOROVANJE DELEGACIJE.

1. **Otvoritev in overovljenje delegatov.**

2. **Poročilo poverjenikovo:** Poroča poverjenik tov. Luka Jelenc.

3. **Poročilo tajnikovo:** Poroča strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal.

4. **Blagajnikovo poročilo:** a) račun poverjeništvu, b) proračun poverjeništvu, c) račun »Zvončka«, d) proračun »Zvončka«, Poroča glavni blagajnik tov. Mirko Fegic.

5. **Poročila odsekov:** Poročajo načelniki odsekov.

6. **Resolucije za pokrajinsko skupščino dne 5. julija.**
Sestava odseka za redakcijo smernic.

7. **Nasveti.**

Dne 5. julija v nedeljo:

POKRAJINSKA SKUPŠČINA.

Začetek točno ob 1/2 10. uri v dvorani Sokolskega doma.
Dnevni red:

1. **Otvoritev skupščine.**

2. **»Sedanja doba in učiteljstvo«.** — Poroča tov. Anton Hren, šolski upravitelj v Studencih pri Mariboru.

3. **»Administrativne in pravne zadeve učiteljstva z ozirom na sedanji položaj«.** — Poroča tov. Pavel Flerč, referent v ministrstvu prosvete v Beogradu.

4. **Resolucije.**

UJU poverjeništvu Ljubljana:

Luka Jelenc,

poverjenik.

Mirko Fegic, Rudolf Dostal,
glavni blagajnik, strokovni tajnik.

Opomba: Predlogi, resolucije in nasveti se morajo poslati poverjeništvu najkasneje do 1. julija t. l.

ven sem in kdo je več! Opustiti bi bilo raje iz šolskih knjig vso nepotrebno kramo, ki jo otrok ne hode nikdar rabil in naj se mu o takih stvarih ustvarijo samo prvi pojmi, medtem ko naj bi se vsa osnovnošolska vzgoja osredotočila okoli vprašanja narodne vzgoje. V tem, ali je n. pr. Sneguljičica črna ali bela, oziroma ali je Hanibal prišel pred Rim ali ne, je za otroka vseeno, ker se vsega tega lahko priučiti, narodnosti in narodne zavesti pa si ni mogoče priučiti, ampak privzgojiti in ravno zato bi moral učitelj porabiti tekom leta pri vsakem predmetu, tudi pri računstvu, i najmanjšo priliko, da bi vpletel med učno snov kaj narodnega. Predmeta za vzgojo narodne zavesti sta kot nalašč zgodovina in zemljepisje. Kosovo, turške vojne, tuga o propadu carstva, vstajenje, Balkanska vojska, zadnja svetovna vojna, to so vse stvari, iz katerih bi morala zajemati mlada učenčeva duša vzpodbudo k nadaljnjim velikim delom. Govoriti bi jim bilo o trpljenju pod Avstro-Ogrsko, podčrtati prav posebno vstaje slovenskih fantov za časa vojne, Judenburg, Radgona, kazati bi jim bilo na ječe in zapore, v katerih so presedeli naši najboljši v boju za svobodo. Podčrtati bi bilo pa

DRAGO HUDE:

Nekaj hib predloženega projekta šolskega zakona.

Minister prosvete je predložil zakon o osnovnih šolah narodni skupščini v razpravo in odobritev, toda ne tistega, za katerega smo toliko delali na naših zborovanjih, pa tudi ne tistega, katerega smo toliko popravljali na naših anketah in sestankih. Zato mislim, da ni preveč, ako slovenskemu učiteljstvu počasnim nekatero točko tega zakona.

Daj sedaj je v Srbiji veljal zakon iz leta 1904, ki pa je bil razširjen leta 1913. na Macedonijo, leta 1923. pa na Črno goro in Vojvodino. V ostalih pokrajinah pa so veljali še stari zakoni izpred vojne. Srbski zakon iz leta 1904, je bil takrat za Srbijo in njene takratne razmere modern in odgovarjajoč vsem zahtevam novih potreb. Ta zakon za Srbijo še danes ni zastarel, toda ker je njuna zahteva, da se mora za celo državo osnovno šolstvo izenačiti, se mora sestaviti nov zakon, ki bo veljal za celo Jugoslavijo. Ravno to pa je zelo težko, kajti vsaka pokrajina ima radi različnih starih zakonov različne šolske razmere in tudi različne potrebe. Večkrat se je že slišal predlog, naj bi se kar srbski zakon razširil na celo Jugoslavijo, čemur se je pa učiteljstvo iz novih pokrajin uprlo ravno radi prej navedenih različnih razmer.

Zato smo delali 5 let na novem zakonu in se trudili, da najdemo tisto pot, ki bi res pomagala sestaviti tak zakon, ki bi združil in izenačil osnovno prosveto cele naše prostrane Jugoslavije. Lahko rečem, da se nam je v veliki meri tak zakon posrečil, toda skupščini je predložen drugačen zakon, ne tisti, ki ga je učiteljstvo sestavljalo!

Pravzaprav se zakon, ki ga je minister prosvete predložil narodni skupščini, ne razlikuje mnogo od starega srbskega, le da je mnogo daljši, to pa radi tega, ker so sedaj šolske oblasti mnogobrojnejše. Slovenski učitelji tega zakona ne moremo odobriti iz več vzrokov, o katerih najvažnejših hočem govoriti tu.

Člen 49. se glasi: Koncem šolskega leta se vrši na vsaki šoli končna šolska svečanost, na kateri naj se pokaže rezultat šolskega dela. Ta svečanost ni nič drugega kot končni šolski izpit, eksamen, katerega se spominjajo še naši stari ljudje, ker je tudi Avstrija imela nekdanj take izpite. Propagiral in upeljal jih je za časa Marije Terezije minister Felbiger, kasneje pa jih je Avstrija odpravila iz pedagoških ozirov. Imajo jih pa še sedaj v Srbiji in kakor vidimo, jih hočejo upeljati z novim zakonom po celji Jugoslaviji. Srbi se drže teh slavnosti radi mišljenja, da iste popularizirajo šolo med narodom.

tudi dejstvo, da niso do danes še vsi bratje osvobodjeni, ampak da se jih nad 800.000 še nahaja v italijanski in avstrijski sužnosti.

Pri zemljepisju bi bilo pokazati učencem vso lepoto naše zemlje. Vprašanje, kako visoki so hribi in kako globoke reke, so postranskega pomena, ker si otrok tega itak ne zapomni. Zato naj bi se v toliko lepših in krasnejših besedah opisalo vso prelest in bol naših gor, rek, gozdov, mest, vasi, jezer, otokov in morja. Da, morje bi bilo treba opisati, kot nekak živ vir vsega našega delovanja in nehanja. Govoriti bi bilo o morju kot pljučah vsega našega gospodarstva in blagostanja, a pokazati bi bilo tudi na geografični karti, da nas loči od morja samo mala razdalja kakih 70 km, ki jo imajo v rokah Italijani, a ki nam pristoja po vseh naravnih zakonih. Istočasno naj se pokaže učencem pa tudi drugače veličino naše države. Sploh naj bi se vsa vzgoja sukala samo o tem vprašanju. Šolske knjige bi morale biti prenašene samo anekdot naših herojev in zgodovinskih slik. Tudi bi morala imeti vsaka šolska knjiga zemljevid Jugoslavije s pridejanimi neodrešenimi kraji, kar bi skoro gotovo povzdignilo

Zoper svečanosti, izpite in eksamen koncem šolskega leta so se izrekli že pred deceniji vsi pedagogi srednje Evrope. Dragotin Pribič piše o njih v svoji knjigi »Šola in dom... In tako zapovedane predstave na koncu šolskega leta, kamor so se pripeljali v modni in nemodni kočiji strogi gospod šolski oče ali šolski patron s skrbno počesano kito, so brokratične.

Te šolske slavnosti niso zamišljene, kakor da bi one pomagale samo veseljeje završiti trudopolno delo in pa šolo popularizirati, ampak se za lepim imenom skriva pravi pravcati izpit, kontrola celotnega šolskega dela. Tu naj bi šola pokazala vsemu svetu, staršem in nadzorniku in šolskemu patronu s počesano kito svoje uspehe; kaj so dosegli učenci in kaj premore učitelj. Zdi se mi ta komedija kakor cigan, ki na semnju pokazuje vrline svojega ukradenega konja.

S tem bi posebno šolstvo v Sloveniji zelo nazadovalo, zato upamo, da se bo našim organizacijam posrečilo ob dvanajsti uri prepričati merodajne faktorje in pa poslance v skupščini, da bodo glasovali za odpravo tega zakona.

Klasifikacija učiteljstva bo zavisela največ od dobrega oziroma slabega izpada te slavnosti. Ni tedaj preveč rečeno, ako bo učitelj moralno prisiljen potruditi se kolikor mogoče, da bo na koncu šolskega leta šlo vse kot po »smiru«. Marsikateri bo takoj v začetku šole pričel s pripravami za slavo, in to bo potem gonil in brusil, pilil in gladil, samo da bo občinstvu pokazal čist kristal. Vsled tega stremjenja bo zaostajalo drugo podrobno šolsko delo.

Koliko pa škoduje taka priprava učencem. Čim bolj se približuje konec šolskega leta, tembolj še večja otrokova nervoznost in se stopnjuje učenčev strah. V šolo pride napetost in grozničavost, v njej pa se pravi vprašanja in odgovore. Vse sile bodo koncentrirane le v enem — da se povzdigne končni uspeh. Šolska slavnost je le rafinirana potvorba šolskega dela.

V starih šolskih kronikah lahko štimo, kako so se vršili taki izpiti. Tam lahko vidimo, koliko so morali trpeti otroci, kako slabo je to vplivalo na mehki otroški organizem in njegovo živčevje. Dostikrat se je zgodilo, da je otrok po dobrem prednašanju onemogel, zapustile so ga moči in živci, da se je zrušil in omedlel. Večkrat so glavnega dnevnega junaka nesli domov. Tak prestani strah in prenapetje živcev pa lahko

čut narodne zavesti med šolsko mladino. Pozabiti ne smemo pa še enega važnega vprašanja, vprašanja narodne dinastije in zastave. To vprašanje naj bi se po možnosti obdelalo že prvo leto, da prvo uro šolskega pouka. Pokazati bi bilo otrokom navzgor do kraljevega avra, govoriti bi jim bilo o zastavi in razložiti pomen barv. Sploh naj bi se pokazala oziroma uporabljala zastava vsikdar in povsod, kjer bi se pokazala šolska mladina. Celo izleti naj bi ne bili brez državne zastave. Predno bi se pa zastava razvila in dvignila, naj bi učitelj govoril kak primeren patriotičen govor, nakar naj bi otroci zapeli narodno himno ali kaj sličnega, da s tem pozdravijo zastavo. Ravno tako naj bi se pri vseh šolskih prireditvah spremenilo prireditveni prostor v eno samo narodno zastavo in naj bi se za take prilike uporabljalo samo narodne in patriotične snovi.

Pa tudi izven šole bi moral učitelj delovati. Ko konča šolski pouk, naj ne začne za učitelja pavza in mir, ampak šele pravo delo, ki zahteva zase celega človeka, ako hoče, da bo šolsko delo rodilo sadove. Vsaka tudi najplemenitejša cvetlica počasi usahne, ako se jo vsadi med plevel in ako se je ne goji.